ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ • PSSSB • ਪੰਜਾਬ PCS • ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ

HOUSE OF ASPIRANTS

ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ

ਅਧਿਆਇ 5

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਅਤੇ ਪੰਜ ਤਖ਼ਤ

ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰ, ਜਿਸ ਨੇ ਉਹ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਤੁਸੀਂ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ।

ਵੈੱਬ ਸਾਈਟ
houseofaspirants.in

ਸੰਸਕਰਣ
ਅਕਤੂਬਰ 2026

ਭਾਸ਼ਾ
ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ English

House of Aspirants

ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਦੋ-ਭਾਸ਼ੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਤਿਆਰੀ ਪਲੇਟਫਾਰਮ

houseofaspirants.in

ਜੀ ਆਇਆਂ ਨੂੰ!

House of Aspirants ਨੂੰ ਚੁਣਨ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦ। ਇਹ ਨੋਟਸ ਹਰ ਗੰਭੀਰ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਉਮੀਦਵਾਰ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ: **ਪ੍ਰੀਖਿਆ-ਮੁਖੀ, ਸੌਖੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਮੁਫ਼ਤ**।

> “ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰ, ਜਿਸ ਨੇ ਉਹ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਤੁਸੀਂ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ।”

ਇਹਨਾਂ ਨੋਟਸ ਦਾ ਪੂਰਾ ਫ਼ਾਇਦਾ ਕਿਵੇਂ ਲਈਏ

1 ਪੜ੍ਹੋ
ਅਧਿਆਇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਪੂਰਾ ਪੜ੍ਹੋ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਨੁਕਤਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾਓ।

2 ਅਭਿਆਸ ਕਰੋ
houseofaspirants.in 'ਤੇ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦਾ MCQ ਕੁਇਜ਼ ਹੱਲ ਕਰੋ।

3 ਦੁਹਰਾਓ
ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇਖੋ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲੱਗੇ ਨੁਕਤੇ ਦੁਹਰਾਓ।

ਸਾਡੀ ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਦੇਖੋ

- ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ English ਵਿੱਚ ਨੋਟਸ
- ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਕੁਇਜ਼ ਅਤੇ ਅਧਿਆਇ-ਵਾਰ MCQ
- ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਕਰੰਟ ਅਫੇਅਰਜ਼
- 10+ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪੇਪਰ (PYQ)
- ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦੀ ਟ੍ਰੈਕਿੰਗ

ਸਕੈਨ ਕਰੋ

www.houseofaspirants.in

ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਮ ਚੈਨਲ ਨਾਲ ਜੁੜੋ

- ਨਵੇਂ ਨੋਟਸ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ
- ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅੱਪਡੇਟ
- ਭਰਤੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ
- ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ PDFs
- ਲਾਈਵ ਗਾਈਡੈਂਸ ਸੈਸ਼ਨ

ਸਕੈਨ ਕਰਕੇ ਜੁੜੋ

t.me/HouseOfAspirant

ਸਿੱਖਦੇ ਰਹੋ। ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਰਹੋ। ਕਾਮਯਾਬ ਹੁੰਦੇ ਰਹੋ।

ਟੀਮ House of Aspirants

© 2026 House of Aspirants. ਇਹ ਨੋਟਸ ਸਿਰਫ਼ ਵਿੱਦਿਅਕ ਮਕਸਦ ਲਈ ਹਨ। ਬਿਨਾਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਕਲ, ਮੁੜ-ਵੰਡ ਜਾਂ ਵਪਾਰਕ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਹੈ।

ਅਧਿਆਇ 5

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਅਤੇ ਪੰਜ ਤਖ਼ਤ

ਪਵਿੱਤਰ ਗ੍ਰੰਥ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸੱਤਾ ਦੇ ਕੇਂਦਰ

ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ

- ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ – ਮੁੱਖ ਤੱਥ
- ਬਾਣੀਕਾਰ
- ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ
- ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ
- ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ
- ਪੰਜ ਤਖ਼ਤ – ਇੱਕ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ

ਭਾਗ ੳ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ

ਝਟਪਟ ਦੁਹਰਾਈ

ਪੰਨੇ (ਅੰਗ)	1,430
ਲਿਖਾਰੀ	ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ, ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ
ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼	16 ਅਗਸਤ 1604, ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ
ਪਹਿਲੇ ਗ੍ਰੰਥੀ	ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ

ਬਾਣੀਕਾਰ

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ
ਪਹਿਲੇ ਪੰਜ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ

ਭਗਤ
ਪੰਦਰਾਂ ਭਗਤ (ਸੰਤ), ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕਬੀਰ ਜੀ, ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਅਤੇ ਸ਼ੇਖ਼ ਫ਼ਰੀਦ ਜੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ

ਭੱਟ
ਗਿਆਰਾਂ ਭੱਟ (ਕਵੀ-ਵਿਦਵਾਨ)

ਆਮ ਗਲਤੀ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਸ਼ਾਮਲ **ਨਹੀਂ** ਹਨ – ਉਹ **ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ** ਵਿੱਚ ਹਨ।

ਭਾਗ ਅ ਪੰਜ ਤਖ਼ਤ (ਸਿੱਖ ਸੱਤਾ ਦੇ ਕੇਂਦਰ)

1. ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ

- **ਸਥਾਨ:** ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
- **ਸਥਾਪਨਾ:** ਜੂਨ 1606, ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਦੁਆਰਾ
- **ਮਹੱਤਵ:** ਪੰਜ ਤਖ਼ਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣਾ; ਇਸ ਨੂੰ "ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਸਦੀਵੀ ਤਖ਼ਤ" (Eternal Throne) ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

2. ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ

- **ਸਥਾਨ:** ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ, ਬਠਿੰਡਾ
- **ਮਹੱਤਵ:** ਜਿੱਥੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਬੀੜ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਈ (1705)
- **ਹੋਰ ਨਾਮ:** ਗੁਰੂ ਕੀ ਕਾਸ਼ੀ

3. ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ

- **ਸਥਾਨ:** ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ, ਰੂਪਨਗਰ
- **ਮਹੱਤਵ:** ਖ਼ਾਲਸੇ ਦਾ ਜਨਮ ਸਥਾਨ (1699)
- **ਬਣਵਾਇਆ:** ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ, ਰੱਖਿਆ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਜੋਂ

4. ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ

- **ਸਥਾਨ:** ਨਾਂਦੇੜ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ (ਗੋਦਾਵਰੀ ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ)
- **ਮਹੱਤਵ:** ਜਿੱਥੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਏ
- **ਬਣਵਾਇਆ:** ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ (1832–1837)

5. ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ

- **ਸਥਾਨ:** ਪਟਨਾ, ਬਿਹਾਰ
- **ਮਹੱਤਵ:** ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਸਥਾਨ
- **ਬਣਵਾਇਆ:** ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ (1830–1839)

ਪੰਜ ਤਖ਼ਤ – ਇੱਕ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ

ਤਖ਼ਤ	ਸਥਾਨ	ਕਿਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ
ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ	ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ, 1606 – ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣਾ
ਸ੍ਰੀ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ	ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ (ਬਠਿੰਡਾ)	ਅੰਤਿਮ ਬੀੜ, 1705 – ਗੁਰੂ ਕੀ ਕਾਸ਼ੀ
ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ	ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ (ਰੂਪਨਗਰ)	ਖ਼ਾਲਸੇ ਦੀ ਸਾਜਨਾ, 1699
ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ	ਨਾਂਦੇੜ (ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ)	ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਥਾਨ
ਸ੍ਰੀ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ	ਪਟਨਾ (ਬਿਹਾਰ)	ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਸਥਾਨ

ਸ਼ਾਰਟਕੱਟ

ਤਿੰਨ ਤਖ਼ਤ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹਨ (ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ, ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ, ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ) ਅਤੇ ਦੋ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ (ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ, ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ) – ਬਾਹਰਲੇ ਦੋਵੇਂ **ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ** ਨੇ ਬਣਵਾਏ।

ਝਟਪਟ ਦੁਹਰਾਈ

- ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ: **1,430** ਅੰਗ · ਪ੍ਰਕਾਸ਼ **16 ਅਗਸਤ 1604** · ਪਹਿਲੇ ਗ੍ਰੰਥੀ **ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ** · 6 ਗੁਰੂ + 15 ਭਗਤ + 11 ਭੱਟ
- ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣਾ ਤਖ਼ਤ: **ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ** (1606) · ਗੁਰੂ ਕੀ ਕਾਸ਼ੀ: **ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ** · ਖ਼ਾਲਸਾ: **ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ**